

Sygn. akt VIA Ca 750/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA– Małgorzata Kuracka (spr.)

Sędzia SA– Agata Wolkenberg

Sędzia SO del. – Beata Waś

Protokolant– sekr. sąd. Agnieszka Janik

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa C. K.

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o nałożenie kary pieniężnej

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 16 marca 2012 r.

sygn. akt XVII AmE 168/09

I oddala apelację;

II zasądza od C. K. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 270 zł (dwieście siedemdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VIA Ca 750/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 sierpnia 2009 r. znak (...) Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (Prezes URE) orzekł, że przedsiębiorca C. K., prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w K. naruszył warunki koncesji na obrót paliwami ciekłymi, udzielonej mu decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr (...) z dnia 4 września 2006 r. w ten sposób, że wprowadził do obrotu przez stację paliw mieszczącą się w M. nr (...) paliwa ciekłe: olej napędowy oraz benzynę bezołowiową 95, które nie spełniały wymagań jakościowych określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 9 grudnia 2008 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych (Dz. U. z 2008 r. nr 221, poz. 1441). Za wyżej wymienione naruszenie Prezes URE wymierzył przedsiębiorcy karę pieniężną w wysokości 69 800 zł., co stanowi 10,3532% przychodu osiągniętego przez powoda w 2008 r.

Od tej decyzji odwołanie wniósł C. K. (powód), zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej uchylenie oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania według spisu kosztów. Zaskarżonej decyzji powód zarzucił:

- 1) naruszenie przepisu art. 56 ust. 2 w zw. z art. 56 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne w zw. z art. 355 § 2 k.c.;
- 2) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 75 k.p.a. w zw. z art. 56 ust. 6 ustawy Prawo energetyczne;
- 3) wybiórczą ocenę materiału sprawy poprzez pominięcie istotnych dla sprawy okoliczności a więc naruszenie art. 77 k.p.a. i art. 80 k.p.a. mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;
- 4) zatajenie przez Prezesa URE okoliczności znanych Prezesowi z urzędu, w tym że spółka (...) Sp. z o.o. w K. była karana za rozwożenie różnych rodzajów paliw jedną cysterną i doszło wielokrotnie do zanieczyszczenia paliw ;
- 5) nie powołanie biegłego posiadającego wiedzę w zakresie parametrów fizyko –chemicznych paliw płynnych a więc naruszenie art. 75 k.p.a. w zw. z art. 80 k.p.a. i art. 84 k.p.a. mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;
- 6) brak zbadania możliwości finansowych powoda, stopnia jego zawinienia oraz dotychczasowego zachowania podmiotu, a także postaci zamiaru i motywacji sprawcy i okoliczności czynu i poprzestanie jedynie na parametrach zakwestionowanych paliw, a więc naruszenie art. 77 k.p.a. i art. 80 k.p.a., mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;

Pozwany wniósł o oddalenie odwołania

Wyrokiem z dnia 16 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na podstawie następujących ustaleń faktycznych.

Na podstawie decyzji z dnia 4 września 2006 r. nr (...) przedsiębiorca uzyskał koncesję na obrót paliwami ciekłymi. Pismem z dnia 30 czerwca 2009 r. znak (...) Prezes Urzędu Regulacji Energetyki zawiadomił powoda o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie wymierzenia kary pieniężnej na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. nr 89, poz. 625 z późn. zm.) w związku z naruszeniem obowiązków wynikających z udzielonej przedsiębiorcy koncesji na obrót paliwami ciekłymi, określonych w punkcie 2.2.1 koncesji. Zgodnie z powołanym postanowieniem koncesji, koncesjonariuszowi nie wolno czynić przedmiotem obrotu paliw ciekłych, których parametry jakościowe są niezgodne z parametrami wynikającymi z zawartych umów i z norm określonych prawem. Omawiane postępowanie zostało wszczęte w związku z pismem (...) Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej z dnia 21 kwietnia 2009 r. znak (...), informującym o wynikach kontroli przeprowadzonej przez inspektorów (...) Wojewódzkiego Inspektoratu Inspekcji Handlowej w dniach od 5 do 26 lutego 2009 r. na eksploatowanej przez powoda stacji paliw, położonej w M. (...). Podczas tejże kontroli pobrane zostały do badań laboratoryjnych dwie próbki oleju napędowego i dwie próbki benzyny bezołowiowej Pb95, które zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, przekazano następnie do akredytowanego (...) Laboratorium (...) w B.. Powód nie złożył wniosku o badanie próbek kontrolnych pobranych paliw. W rezultacie przeprowadzonej kontroli Prezes URE ustalił, że oferowane przez powoda do sprzedaży olej napędowy i benzyna Pb 95 nie spełniały wymagań jakościowych określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 9 grudnia 2008 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych (Dz. U. z 2008 r. nr 221, poz. 1441) w zakresie składu frakcyjnego i zawartości siarki. Próbką oleju napędowego pobrana w dniu 5 lutego 2009 r. w badaniu laboratoryjnym nie spełniała wymagań jakości produktu określonych w powołanym rozporządzeniu z uwagi na zawyżoną zawartość siarki, tj. 459 mg/kg przy dopuszczalnej maksymalnej zawartości 10 mg/kg. Benzyna bezołowiowa 95 nie spełniała wymagań z uwagi na zaniżoną liczbę oktanową, tj. 93,3 przy dopuszczalnej minimalnej wartości 95,0 oraz ze względu na zawyżoną temperaturę końca destylacji, tj. 264,4°C przy dopuszczalnej maksymalnej temperaturze 210°C. Po pobraniu pierwszej próbki oleju napędowego zawartość zbiornika została uzupełniona z kolejnej dostawy paliwa (dolewka). Próbką oleju napędowego pobrana w dniu 16 lutego 2009 r. po dolewce również w badaniu laboratoryjnym nie spełniała wymagań jakości produktu określonych w wyżej wskazanym rozporządzeniu z uwagi na zawyżoną zawartość siarki, tj. 69 mg/kg przy dopuszczalnej

maksymalnej zawartości 10 mg/kg. Powód nie wnosił o zbadanie próbek kontrolnych. Na podstawie protokołów kontroli inspektorów (...) Wojewódzkiego Inspektoratu Inspekcji Handlowej w S. i protokołów z przeprowadzonych badań laboratoryjnych Sąd ustalił, że powód w dniach od 5 do 26 lutego 2009 r. na stacji benzynowej w M. (...) wprowadził do obrotu olej napędowy i benzynę bezołowiową 95 niespełniające wymagań jakościowych określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 9 grudnia 2008 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych. Sąd ustalił, że przedmiotowe paliwo powód zakupił u dostawcy (...) sp. z o.o., co zostało potwierdzone fakturami VAT nr (...) oraz nr (...). Ponadto Sąd ustalił, że przychód powoda za rok 2008 wyniósł 674 188,57 zł. Po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego Prezes URE w dniu 3 sierpnia 2009 r. wydał decyzję znak (...), w której wymierzył powodowi - za naruszenie warunku 2.2.1 koncesji na obrót paliwami ciekłymi, karę pieniężną w wysokości 69 800 złotych (sześćdziesiąt dziewięć tysięcy osiemset złotych), co stanowi - jak stwierdzono w sentencji decyzji - 10,3532% przychodu osiągniętego przez powoda w roku 2008 z działalności koncesjonowanej polegającej na obrocie paliwami ciekłymi, uznając stanowczo, że przedsiębiorca naruszył ze swej winy warunki przedmiotowej koncesji, wprowadzając do obrotu paliwa niezgodne z parametrami określonymi normami prawnymi zawartymi w ustawie o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz w rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 9 grudnia 2008 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych, natomiast obowiązkiem przedsiębiorcy prowadzącego działalność koncesjonowaną jest przestrzeganie tych norm. Przy ustalaniu wysokości kary stosownie do treści art. 56 ust. 6 ustawy - prawo energetyczne Prezes URE wziął pod uwagę stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia polegający na niedochowaniu należytej staranności w działaniu oraz dotychczasowe zachowanie podmiotu, to jest jego dotychczasowe przestrzeganie norm prawnych i jego możliwości finansowe przez uwzględnienie ogólnej sytuacji finansowej przedsiębiorcy i uznanie, że przychód w wysokości 674 188,57 zł, który osiągnął z działalności koncesjonowanej, umożliwia ten wymiar kary.

Na podstawie powyższych ustaleń faktycznych, po przeprowadzeniu rozważań prawnych, Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Podkreślając, że odpowiedzialność przedsiębiorcy energetycznego oparta o treść art. 56 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne to odpowiedzialność karno - administracyjna, Sąd Okręgowy wskazał, że jednym z obowiązków nałożonych na powoda w treści decyzji o udzieleniu koncesji na obrót paliwami ciekłymi jest powstrzymanie się od wprowadzania do obrotu paliw ciekłych, których parametry jakościowe są niezgodne z parametrami wynikającymi z zawartych umów i z norm określonych prawem. W szczególności powód obowiązany był zatem posiadać ważny dokument określający parametry fizyko-chemiczne paliwa będącego przedmiotem obrotu i wydać na jego podstawie, na żądanie odbiorcy, oświadczenie we własnym imieniu, o zgodności parametrów jakości dostarczonego paliwa z parametrami wynikającymi z norm określonych prawem lub z zawartej z tym odbiorcą umowy. Ocena przestrzegania przez powoda wyżej wskazanego obowiązku koncesyjnego dokonywana jest w świetle przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 grudnia 2008 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych. (Dz. U. z 2008 r. nr 221 poz. 1441), określającego wymagane parametry fizyko-chemiczne paliw ciekłych wprowadzanych do obrotu przez koncesjonariusza.

Tak ukształtowana odpowiedzialność za delikt administracyjny miała według Sądu Okręgowego charakter niezależny od jakichkolwiek elementów subiektywnych, jakie mogłyby istnieć po stronie sprawcy deliktu. W szczególności odpowiedzialność ta nie jest warunkowana możliwością przypisania podmiotowi winy. Jak bowiem zaznaczył Sąd Okręgowy uwzględnienie czynników subiektywnych jako przesłanek odpowiedzialności karno-administracyjnej dopuszczalne jest jedynie w przypadku, gdy przepis szczególnie taką możliwość dopuszcza.

W ocenie Sądu Okręgowego, mając na uwadze, że w kwestii objętej przedmiotem niniejszego postępowania ustawodawca możliwości uzależnienia zakresu odpowiedzialności przedsiębiorcy energetycznego od stopnia jego winy nie przewidział, przedmiotem postępowania administracyjnego, które w niniejszym postępowaniu zostało poddane kontroli Sądu, było zatem wyłącznie wymierzenie przedsiębiorcy kary pieniężnej przewidzianej w art. 56 Prawa energetycznego.

Oceniając przeprowadzone przez Prezesa URE w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe jako prawidłowe, Sąd Okręgowy wskazał, że zakres obowiązków powoda odnośnie prowadzonej przez niego działalności koncesjonowanej został ustalony na podstawie niebudzących wątpliwości dokumentów oraz niekwestionowanych przez powoda wyników badania parametrów fizyko-chemicznych wprowadzonego przezeń do obrotu paliwa.

Z uwagi na stwierdzone naruszenie, wynikające z koncesji udzielonej powodowi obowiązku niewprowadzania do obrotu paliwa niespełniającego wymogów wyżej wskazanego rozporządzenia, dalsze prowadzenie postępowania dowodowego Sąd Okręgowy uznał za zbędne.

W ocenie Sądu Okręgowego brak było w szczególności usprawiedliwionych podstaw do dopuszczenia dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia przyczyn występowania nadmiernej ilości siarki w zakwestionowanym oleju napędowym. Za bezprzedmiotowe Sąd Okręgowy uznał też przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków w osobach K. L., R. H. i P. G. na okoliczność przebiegu procesu zaopatrywania stacji paliw powoda przez dostawcę paliw (...) sp. z o.o. i zanieczyszczenia benzyny i oleju napędowego w trakcie przemieszczania paliwa z cysterny do zbiorników stacyjnych.

Powyższe dowody nie mogłyby w ocenie Sądu I instancji wykazać okoliczności mogących podważyć ustalenia Prezesa URE, że powód wprowadził do obrotu paliwo niespełniające wymogów jakościowych określonych przepisami prawa.

W ocenie Sądu Okręgowego nie było tym samym podstaw do podzielenia zarzutów odwołania dotyczących naruszenia przez organ administracyjny przepisów postępowania administracyjnego.

Za nietrafny uznał również Sąd Okręgowy zarzut dokonania przez organ administracyjny wybiórczej oceny zebranego w postępowaniu administracyjnym materiału dowodowego, gdyż zdaniem Sądu Prezes URE zasadnie pozostawił poza granicami dokonywanej oceny okoliczności niemające wpływu na powstanie odpowiedzialności powoda, a wskazane w punkcie 3 odwołania.

Sąd Okręgowy podzielił też stanowisko Prezesa URE, że to na powodzie, jako na profesjonalnym uczestniku obrotu gospodarczego, z mocy art. 355 § 2 k.c. spoczywa obowiązek zachowania podwyższonej miary staranności w prowadzeniu tej działalności.

Tym samym zdaniem Sądu Okręgowego podnoszone przez powoda okoliczności dotyczące sposobu zaopatrywania jego stacji przez dostawcę (...) sp. z o.o. nie mogły prowadzić do uwolnienia go od odpowiedzialności za wprowadzenie do obrotu paliw niespełniających wymogów jakościowych.

Świadomość powoda, że kierowcy cystern tej firmy stosowali praktyki prowadzące do zanieczyszczenia dostarczanego paliwa w zestawieniu z kontynuowaniem współpracy z tym dostawcą, stanowiła zdaniem Sądu Okręgowego jaskrawy przykład naruszenia obowiązku staranności właściwej dla profesjonalisty w obrocie gospodarczym, a konsekwencje z tego tytułu mogły dotyczyć wyłącznie powoda. Nawet zatem istnienie słusznych roszczeń powoda wobec jego kontrahentów, pozostawało zdaniem Sądu Okręgowego bez wpływu na istnienie jego odpowiedzialności za delikt administracyjny.

Za nieprawdziwe uznał natomiast Sąd Okręgowy twierdzenia powoda, iż Prezes URE zataił znaną mu z urzędu okoliczność uprzedniego karania firmy (...) sp. z o.o. za dostarczanie różnych paliw jedną cysterną. Powód nie przedstawił na tę okoliczność zdaniem Sądu żadnych dowodów, ani w postępowaniu administracyjnym, ani w postępowaniu sądowym.

Sąd Okręgowy stwierdził również, że chybione są zarzuty naruszenia przez organ administracyjny przepisów prawa materialnego w postaci art. 56 ust. 2 i art. 56 ust. 6 ustawy Prawo energetyczne, gdyż zgodnie z treścią tego przepisu, mającego charakter normy kompetencyjnej w przedmiocie organów uprawnionych do wymierzania kar pieniężnych przewidzianych w art. 56 Prawa energetycznego, kary pieniężne w przypadkach określonych w art. 56 ust. 1 pkt 1-27 i 31-33 wymierza Prezes URE.

Zdaniem Sądu Okręgowego z powyższego jednoznacznie wynikało, że Prezes URE był organem właściwym do wymierzenia powodowi kary pieniężnej za wprowadzenie do obrotu paliw ciekłych niespełniających wymagań jakościowych.

Sąd Okręgowy nie podzielił również zarzutu naruszenia przez organ administracyjny przepisu art. 56 ust. 6 Prawa energetycznego. Jak wskazał, przepis ten statuuje przesłanki miarkowania wysokości kary pieniężnej, uzależniając jej wysokość od stopnia szkodliwości czynu, stopnia zawinienia oraz dotychczasowego zachowania podmiotu i jego możliwości finansowych. Na jego korzyść w ocenie Sądu I instancji przemawiał natomiast jedynie fakt dotychczasowego zgodnego z prawem prowadzenia działalności.

Co do pozostałych przesłanek miarkowania wysokości kary pieniężnej, Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Prezesa URE. Zarówno bowiem stopień zawinienia, jak i stopień szkodliwości czynu powoda były zdaniem Sądu Okręgowego bardzo wysokie. Jak podkreślił Sąd I instancji, powód nie dołożył wymaganej od niego należytej staranności w zakresie dbałości o jakość wprowadzanego do obrotu paliwa, dopuszczając do obrotu paliwem niespełniającym w rażącym stopniu norm jakościowych, co uzasadniało przyjęcie jego winy w postaci co najmniej rażącego niedbalstwa.

Uzyskanie przez powoda od dostawcy świadectwa jakości dostarczonego paliwa, w przypadku gdy wiedział on, że dostawca ten stosuje praktyki mogące mieć wpływ na obniżenie jakości paliwa w ocenie nie mogło oznaczać, iż dopełnił on należytej staranności profesjonalisty. Jak wskazał Sąd Okręgowy, to w zakresie należytej staranności powoda leżało bowiem podjęcie starań o zapewnienie sobie dostaw nieobarczonych takim ryzykiem.

W ocenie Sądu Okręgowego zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dawał jednak podstaw, by przypisać powodowi winę umyślną, choćby w postaci zamiaru ewentualnego. Brak bowiem zdaniem Sądu Okręgowego podstaw by przyjąć, że powód dążył do osiągnięcia jakichkolwiek nieuprawnionych korzyści, choćby ekonomicznych, i co najmniej godził się na wprowadzanie do obrotu paliwa niespełniającego norm jakościowych.

Nadto, w ocenie Sądu Okręgowego o trafności oceny Prezesa URE w zakresie stopnia szkodliwości czynu powoda stanowiły wyniki badań właściwości fizyko-chemicznych paliwa wprowadzonego do obrotu przez powoda i stwierdzone w tych badaniach znaczne przekroczenia norm dla poszczególnych parametrów paliw stanowiące o niskiej jakości tych paliw i potencjalnym zagrożeniu uszkodzeniem silników pojazdów, do których mogłyby zostać zatankowane.

W świetle powyższego, wprowadzenie do obrotu paliw w takim dużym stopniu odbiegających od normatywu określonego rozporządzeniem Ministra Gospodarki przesądziło o dużym stopniu szkodliwości czynu powoda.

Za nietrafne uznał także Sąd Okręgowy zarzuty powoda odnośnie niezbadania przez Prezesa URE jego możliwości finansowych. W tym zakresie Sąd Okręgowy wskazał na treść art. 56 ust. 3 Prawa energetycznego, uznając że

w toku postępowania administracyjnego Prezes URE zgromadził dowody na okoliczność wysokości przychodu uzyskanego przez powoda, której to wysokości powód nie kwestionował.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że wymierzona powodowi kara pieniężna w wysokości 2/3 ustawowej wysokości jest adekwatna do wagi jego czynu oraz nie jest nadmiernie uciążliwa w stosunku do jego możliwości finansowych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, który zaskarżając orzeczenie w całości, zarzucił:

1) naruszenie art. 56 ust. 6 Ustawy prawo energetyczne i zaniechanie pełnego wyjaśnienia stopnia szkodliwości społecznej, stopnia winy skarżącego, jego możliwości finansowych, a także błędną wykładnię tego przepisu przez utożsamianie obrotów przedsiębiorstwa z możliwościami finansowymi w zakresie pokrycia nakładanej kary administracyjnej, mające istotne znaczenie dla sprawy,

2) naruszenie art. 227 k.p.c. oraz art. 56 ust. 6 Ustawy prawo energetyczne w zw. z art. 6 k.p.k., art. 14 Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych, art. 42 ust. 2 Konstytucji i art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poprzez naruszenie przepisów postępowania cywilnego (art. 227 k.p.c.) i konstytucyjnych i międzynarodowych standardów prawa do obrony w znaczeniu materialnym, wyżej powołanych, pozwalających osobie poddanej normie represyjnej podejmować wszelkie, niezakazane prawem działania w celu obalenia przez skarżącego zarzutu popełnienia czynu penalizowanego tą normą , albo złagodzenia grożącej mu odpowiedzialności przewidzianej tą normą, poprzez nie przeprowadzenie następujących dowodów wnioskowanych przez skarżącego mogących ujawnić okoliczności na korzyść skarżącego, co wpłynąć może na uwolnienie go od kary administracyjnej lub złagodzić jej wymiar:

- z przesłuchania świadków L., H., G.,

- z opinii biegłego sądowego celem wyjaśnienia w trybie postępowania sądowego przyczyn zawartości siarki w paliwie sprzedawanym na stacji paliw powoda,

- z dowodu z akt sprawy karnej toczącej się przed Sądem Rejonowym(...) Wydział Karny w K. w sprawie (...) przeciwko oskarżonemu C. K. - Opinii Ośrodka (...) Spółka Akcyjna z dnia 02.08.2010 roku na kartach 221-222,

- z dowodu z akt sprawy karnej toczącej się przed Sądem Rejonowym (...) Wydział Karny w K. w sprawie (...) przeciwko oskarżonemu C. K. - zeznań złożonych w tym postępowaniu przez świadków K. L. i R. H. (na kartach 8,9,10, 11), mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy,

3) naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 380 k.p.c. czyniące wyrok niezaskarżalnym, przez brak rozpoznania i wskazania motywów nierozpoznania w uzasadnieniu do zaskarżonego wyroku następujących wniosków dowodowych skarżącego:

- dowodu z akt sprawy karnej toczącej się przed Sądem Rejonowym (...) Wydział Karny w K. w sprawie (...) przeciwko oskarżonemu C. K. - Opinii Ośrodka (...) Spółka Akcyjna z dnia 02.08.2010 roku na kartach 221-222, - dowodu z akt sprawy karnej toczącej się przed Sądem Rejonowym (...) Wydział Karny w K. w sprawie (...) przeciwko oskarżonemu C. K.- zeznań złożonych w tym postępowaniu przez świadków K. L. i R. H. (na kartach 8,9,10, 11), mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Podnosząc powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o pozostawienie Sądowi Okręgowemu orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest bezzasadna. Sąd Apelacyjny uznając ustalenia faktyczne Sądu I instancji, za generalnie prawidłowe przyjmuje je za własne. Nie były one zresztą przez skarżącego kwestionowane. Należy jedynie uściślić, iż skarżący nie wykazał, by dysponował certyfikatami jakości paliwa od dostawcy na co się powoływał w toku postępowania przed Sądem I instancji oraz w apelacji / nie zostały przedłożone ani w postępowaniu administracyjnym ani sądowym, nie wyjaśniono również przyczyn ich niezłożenia/. Sąd Apelacyjny nie dopatrył się również podnoszonych przez skarżącego naruszeń przez Sąd Okręgowy zasad postępowania dowodowego.

Zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. w zw. z art. 56 ust. 6 ustawy prawo energetyczne w zw. z art. 6 k.p.k., art. 14 Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych, art. 42 ust. 2 Konstytucji i art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka oraz konstytucyjnych i międzynarodowych standardów prawa do obrony, poprzez nie przeprowadzenie przez Sąd Okręgowy wnioskowanych przez powoda w odwołaniu dowodów, uznać należało za bezzasadny. Zauważyć trzeba, że twierdzenie, iż art. 227 k.p.c. został naruszony przez Sąd na gruncie niniejszej sprawy mógłby mieć racje bytu tylko w sytuacji, gdyby wnioskowane przez powoda, a nieprzeprowadzone przez Sąd Okręgowy dowody mogły mieć istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, w kontekście jego materialno-prawnej podstawy (por. postanowienie

Sądu Najwyższego Izba Cywilna z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 357/11). Zakres niezbędnych ustaleń w danej sprawie oceniany jest bowiem w aspekcie określonego przepisu prawa materialnego. W niniejszej sprawie takim przepisem jest art. 56 Prawa energetycznego, który wyznaczając przesłanki nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej, określa zakres koniecznych ustaleń faktycznych i ma rozstrzygające znaczenie dla oceny, czy konkretne okoliczności jako ewentualny przedmiot dowodu mają wpływ na treść orzeczenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego podzielić należy ocenę dokonaną przez Sąd I instancji, że z uwagi na obiektywną odpowiedzialność przedsiębiorcy energetycznego, wobec ustalenia zakresu jego obowiązków w zakresie prowadzonej działalności na podstawie nie budzących wątpliwości dokumentów oraz niekwestionowanych przez powoda wyników badania parametrów fizyko-chemicznych wprowadzonego do obrotu paliwa, przeprowadzenie wnioskowanych dowodów pozostawało bez wpływu dla prawidłowości rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, a zatem było niecelowe. W tym kontekście wskazać bowiem należy, że powód nie kwestionował wyników przeprowadzonych przez Inspekcję Handlową kontroli, w wyniku których stwierdzono naruszenie wynikającego z koncesji obowiązku niewprowadzania do obrotu paliwa niespełniającego wymogów określonych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 9 grudnia 2008 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych. (Dz. U. z 2008 r. nr 221 poz. 1441). Tym samym niewątpliwym było, że została spełniona podstawowa przesłanka implikująca odpowiedzialność przedsiębiorcy energetycznego określoną w art. 56 ust 1 Prawa energetycznego. Wobec jednoznacznej treści tego przepisu, że „karze podlega ten kto...”, podzielić należy stanowisko Sądu I instancji, iż Prezes URE zobligowany był do nałożenia na powoda kary pieniężnej.

Za irrelevantną dla oceny zasadności nałożenia kary pieniężnej uznać zatem należało okoliczność przebiegu zaopatrywania stacji paliw powoda na którą to okoliczność mieli zeznawać wnioskowani przez powoda świadkowie K. L., R. H. i P. G.. Bez wpływu na treść rozstrzygnięcia /wobec jednoznacznych i niekwestionowanych przez powoda wyników kontroli/ pozostawało również ewentualne wyjaśnienie przyczyn wzrostu zawartości siarki w paliwie sprzedawanym na stacji paliw powoda do wartości przekraczającej dopuszczalne normy, odnośnie której to okoliczności miał się wypowiedzieć wnioskowany przez powoda biegły. Mając na uwadze treść art. 56 Prawa energetycznego warunkującą odpowiedzialność powoda, za bezzasadny należało także w ocenie Sądu Apelacyjnego uznać zarzut nieprzeprowadzenia przez Sąd I instancji dowodu ze wskazanych przez powoda akt sprawy karnej toczącej się przed Sądem Rejonowym (...) Wydział Karny w K. w sprawie (...) i zawartej w nich Opinii Ósrodka (...) Spółka Akcyjna z dnia 2 sierpnia 2010 r. oraz zeznań złożonych w tym postępowaniu przez świadków K. L. i R. H..

Sąd Apelacyjny podziela bowiem pogląd, że odpowiedzialność administracyjna zagrożona karą pieniężną może być oparta na zasadzie winy, jedynie w przypadku wyraźnego wprowadzenia takiej zasady odpowiedzialności przez ustawodawcę. Co należy podkreślić, przepisy Prawa energetycznego odpowiedzialności z tytułu naruszenia nałożonych na jej podstawie obowiązków, zagrożonych sankcją art. 56 ust. 1 Prawa energetycznego z zasadą winy jednak nie wiążą, co oznacza, że stwierdzenie zawinionego charakteru naruszenia nie jest konieczną przesłanką nałożenia na przedsiębiorstwo energetyczne kary pieniężnej. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2008 r., sygn. akt III SK 10/08, wyrok z dnia 1 czerwca 2010 r., III SK 5/10; wyrok z dnia 4 listopada 2010 r., III SK 21/10 i wyrok z dnia 12 kwietnia 2011 r. III SK 46/10). Tym samym, należy podzielić stanowisko Sądu I instancji, że przeprowadzenie wnioskowanych przez powoda dowodów, w żaden sposób nie pozwoliłoby podważyć ustaleń Prezesa URE, że powód wprowadził do obrotu paliwo niespełniające wymogów jakościowych określonych przepisami prawa, co skutkowało obligatoryjnym co do zasady nałożeniem na powoda kary pieniężnej. Dodatkowo należy podnieść też, iż przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków, składanych w innym postępowaniu oraz sporządzanej na potrzeby takiego postępowania opinii sprzeciwia się zasadzie bezpośredniości obowiązującej w procedurze cywilnej, a zatem nie jest dopuszczalne. Dlatego też również zarzucane przez skarżącego, w płaszczyźnie naruszenia przepisu art. 328 § 2 kpc w zw. art. 380 kpc, uchybienie proceduralne w postaci niewskazania motywów nierozpoznania wniosków dowodowych w postaci dokumentów z akt postępowania karnego nie miało żadnego wpływu na ocenę prawidłowości przeprowadzonego postępowania dowodowego, a dalej - rozstrzygnięcia ani nie umożliwiło kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia, zarówno w płaszczyźnie odpowiedzialności jak i niżej omówionych przesłanek winy.

Należy zauważyć również, iż utrwalony w orzecznictwie jest pogląd, iż przedsiębiorstwo energetyczne może uniknąć kary, gdy wykaze, że obiektywne okoliczności danej sprawy uniemożliwiają mu przypisanie naruszenia przepisów ustawy z uwagi na podjęte działania o charakterze ostrożnościowo - prewencyjnym. Do takich okoliczności należy wprowadzanie do obrotu paliwa pochodzącego od renomowanego dostawcy, którego zgodność z obowiązującymi normami potwierdza dodatkowo stosowny certyfikat / por. uzasadnienie wyroku SN w sprawie III SK 5/10/. Skarżący powoływał się na powyższy pogląd, jednakże wbrew nie odpowiadającym prawdzie twierdzeniom zawartym w apelacji nie przedłożył w toku postępowania administracyjnego w ogóle żadnych dokumentów określających parametry zakupionego paliwa/certyfikatów/ ani nie dołączył ich do odwołania. Natomiast w toku postępowania starał się wręcz przeciwnie wykazywać, iż firma od której nabywał paliwo nie cieszy się dobrą opinią. Trudno więc nawet tu mówić o renomie, nie mówiąc już o wykazaniu tych okoliczności.

Przechodząc do dalszych rozważań zauważyć należy, że przeprowadzenie wnioskowanych dowodów, zgodnie z twierdzeniami powoda miało również na celu wykazanie stopnia jego zawinienia (braku zawinienia), co mogłoby się potencjalnie przekładać zgodnie z treścią 56 ust 6 Prawa energetycznego na ocenę zasadności wysokości nałożonej na powoda kary pieniężnej. Ustalając wysokość kary pieniężnej, Prezes URE obowiązany jest bowiem uwzględnić stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie przedsiębiorcy, a także jego możliwości finansowe. Jednakże zdaniem Sądu Apelacyjnego oddalenie powyższych wniosków dowodowych oraz dowodu z zeznań powoda nie miało również, wbrew twierdzeniom skarżącego w zaistniałym stanie faktycznym znaczenia w płaszczyźnie ustaleń i oceny co do stopnia jego winy. Należy bowiem zauważyć, iż wykazanie niestaranego działania koncesjonowanego dostawcy paliw/ firmy (...)/, który zaopatrywał powoda w wadliwe paliwo, do czego miało prowadzić przeprowadzenie wnioskowanych przez skarżącego dowodów, w kontekście niniejszej konkretnej sytuacji w żaden sposób nie może wpłynąć na ocenę stopnia winy powoda, skoro nie podjął on elementarnych aktów staranności, w postaci żądania certyfikatów ani innych niezbędnych działań, celem zapewnienia właściwej jakości oferowanego konsumentom paliwa. Należy powtórzyć, że wbrew głośnym twierdzeniom powód nie wykazał, by w ogóle dysponował takimi certyfikatami ani by podmiotowi, który dostarczał mu paliwo, można przypisać przymiot renomowanego dostawcy. Należy również wskazać, iż samo żądanie przedstawienia certyfikatów potwierdzających jakość paliwa przy zakupie każdej partii może nie być w okolicznościach konkretnej sprawy wystarczające dla wykazania należytej staranności przedsiębiorcy wprowadzającego do obrotu paliwa. Zdaniem Sądu Apelacyjnego trafnie zatem Sąd Okręgowy powyższe okoliczności skonfrontował z treścią art. 355 § 2 k.p.c. i zasadą szczególnej staranności wymaganej od powoda w stosunku do kontrahentów dostarczających paliwa. Powoda bowiem, jako koncesjonowanego przedsiębiorcę, bez wątpienia obowiązuje przy zawieraniu transakcji zakupu i sprzedaży paliw podwyższony miernik należytej staranności uwzględniający zawodowy charakter tej działalności określony właśnie w art. 355 § 2 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2011 r., III SK 10/11).

Powód miał zatem obowiązek czuwać nad tym, by warunków koncesji nie naruszać, a więc tak zorganizować działalność, aby wykluczyć możliwość wprowadzenia do obrotu paliwa o jakości nie odpowiadającej normom. Przedsiębiorca ma swobodę wyboru działań, które podejmie celem wywiązania się z obowiązków koncesyjnych. Może to uczynić żądając wspomnianych certyfikatów, może również sam pobrać stosowne próbki paliwa i przeprowadzić jego kontrolę. Należy przy tym podkreślić, iż Sąd I instancji prawidłowo przyjął, że powód miał świadomość po dostarczeniu paliwa, jeszcze przed jego badaniem, iż kierowcy cystern stosowali praktyki prowadzące do zanieczyszczenia. Wynika to bezpośrednio z treści jego pisma z dnia 10 lipca 2009 r., złożonego w postępowaniu administracyjnym, tytułem odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego, gdzie wskazywał, iż paliwo przywiezione jedną cysterną zostało rozlane do dwu różnych zbiorników przy pomocy jednego węża. Już te okoliczności wskazywały na niestaranność dostawcy, na którą powód winien zareagować podejmując stosowne czynności sprawdzające, a nie polegać na zapewnieniach, że nie ma ryzyka co do jakości i czystości paliwa. Tak określonej należytej staranności w przestrzeganiu warunków jakości sprzedawanego paliwa w ocenie Sądu Apelacyjnego bezsprzecznie nie dochował, o czym z jednej strony świadczą opisywane w ustaleniach faktycznych wyniki kontroli, wykazujące olbrzymie przekroczenia dopuszczalnej normy parametru siarki w oleju napędowym wprowadzonym do obrotu o 4 490 % i o 590 % i niewłaściwe parametry benzyny, a z drugiej przede wszystkim opisany brak elementarnej staranności powoda w postaci podjęcia jakichkolwiek czynności sprawdzających jakość

dostarczanego towaru. Powód jako profesjonalista winien mieć, popartą nie budzącymi wątpliwość dowodami pewnością, iż oferuje konsumentom towar o wymaganej przepisami jakości. W związku z tym ustalenia po myśli zaoferowanych przez powoda twierdzeń / na które to okoliczności zostały złożone wnioski dowodowe, a których to dowodów Sąd nie przeprowadził/ , w niczym nie zmieniałyby trafnej oceny co do rażącego niedbalstwa powoda. Innymi słowy brak staranności firmy (...) mógłby mieć wpływ na ocenę staranności powoda, a zatem ocenę stopnia jego winy, gdyby powód co najmniej dysponował certyfikatami renomowanego dostawcy, określającymi w sposób nie budzący wątpliwości parametry dostarczonego paliwa ewentualnie wykazał, iż podjął inne profesjonalnie uzasadnione czynności w celu sprawdzenia jego jakości. Tak się w niniejszym stanie faktycznym nie stało. W związku z tym dopuszczanie dowodu z zeznań świadków na okoliczności przebiegu zaopatrywania stacji paliw powoda/ co miało obejmować w szczególności nieprawidłowości w postępowaniu pracowników firmy (...)/ był zbędny. Dotyczy to również innych wnioskowanych dowodów, z tym że co do dowodów z akt postępowania karnego należy powołać się na wskazywaną wyżej niedopuszczalność związaną z zasadą bezpośredniości. W tej sytuacji bezprzedmiotowe było również słuchanie powoda na okoliczności jego nastawienia psychofizycznego do zarzucanego czynu. Sąd Apelacyjny podziela również argumentację Sądu I instancji prowadzącą do wykazania , iż stopień szkodliwości społecznej wprowadzania do obrotu tak wadliwego paliwa jest wysoki, zbędne było za powtarzanie w tym miejscu powyższej argumentacji. Również możliwości finansowe powoda wynikają ze zgromadzonych w postępowaniu administracyjnym dokumentów podatkowych. Dowód z przesłuchania strony na powyższe okoliczności był zatem zbędny. Należy podzielić przy tym pogląd, iż kara nakładana na przedsiębiorcę z uwagi na swoje funkcje prewencyjno - wychowawcze nie może mieć charakteru symbolicznego. Jej celem jest w dalszej kolejności ochrona konsumentów przed wadliwymi i niespełniającymi wymogów właściwej jakości , czasami wręcz szkodliwymi czy niebezpiecznymi towarami. Ustawodawca nie bez przyczyny jako jej wyznacznik przyjął nie dochód lecz przychód, co ma zapobiegać wykazywaniu strat przewyższających dochód i w konsekwencji unikaniu odpowiedzialności, która stałaby się fikcją. Prowadzenie działalności gospodarczej oznacza również ryzyko ponoszenia strat, jak również ujemnych konsekwencji niewywiązywania się z nałożonych obowiązków w tym wynikających z udzielonej koncesji.

Przechodząc zatem do oceny prawidłowości dokonanej subsumpcji w płaszczyźnie art. 56 ust. 6 ustawy, mając na uwadze powyższe rozważania, należy uznać, iż jest prawidłowa. Wbrew twierdzeniom skarżącego z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd I instancji oceniając prawidłowość wymiaru nałożonej na powoda przez Prezesa URE kary pieniężnej należycie uwzględnił dyrektywy jej wymiaru takie jak stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie podmiotu i jego możliwości finansowe. Uwzględniona została również uprzednia niekaralność powoda.. Tym samym wysokość wymierzonej powodowi kary należy uznać za odpowiednią.

Należy podkreślić, co wskazywano już wyżej, iż zupełnie chybiony jest również zarzut naruszenia powyższego przepisu mającego polegać na błędnej zdaniem skarżącego oceny przez Sąd Okręgowy możliwości finansowych powoda i niezasadnym utożsamianiu obrotów przedsiębiorstwa z możliwościami finansowymi w zakresie pokrycia nakładanej kary administracyjnej. Odwołanie się przez Prezesa URE jak i Sąd Okręgowy do osiąganego przez powoda przychodu i uzależnienie wymiaru nakładanej na przedsiębiorcę energetycznego kary znajduje oparcie w treści art. 56 ust 3 Prawa energetycznego, który stanowi, że jeżeli kara pieniężna związana jest z działalnością prowadzoną na podstawie koncesji, wysokość kary nie może przekroczyć 15% przychodu ukaranego przedsiębiorcy, wynikającego z działalności koncesjonowanej, osiągniętego w poprzednim roku podatkowym. W tym kontekście osiągnięty w poprzednim roku podatkowym przychód pośrednio wpływa także na ocenę możliwości finansowych przedsiębiorcy. Wymierzając karę pieniężną Prezes URE w pierwszej kolejności ocenia możliwy maksymalny jej wymiar (15% przychodu), a dopiero w dalszej kolejności oceniając przesłanki wskazane w dyspozycji art. 56 ust 6 Prawa energetycznego, ostatecznie ustala jej adekwatną do okoliczności danej sprawy wysokość. Ponadto zarówno z uzasadnienia decyzji Prezesa URE jak też z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że okoliczność, iż powód wykazał w roku 2008 stratę, a także, że jest on małym przedsiębiorcą został wzięty pod uwagę. Zauważyć też należy, że możliwości finansowe ukaranego, stanowią jedynie jedną z czterech przesłanek warunkujących wymiar kary, a zatem fakt wykazania przez przedsiębiorcę straty z prowadzonej działalności gospodarczej oraz rozmiar prowadzonej działalności, w żaden sposób nie może automatycznie prowadzić do wymierzenia przedmiotowej kary w minimalnym, symbolicznym zakresie, na co wskazywano wyżej. Tym bardziej w realiach niniejszej sprawy, gdy z pozostałych przesłanek jedynie fakt

dotychczasowego zgodnego z prawem prowadzenia przez powoda działalności stanowił okoliczność uzasadniająca zmniejszenie kary. Determinantą przesądzającą adekwatność wymierzenia takiej kary był natomiast bardzo wysoki, / z uwagi na rozmiar przekroczenia dopuszczalnych norm, a także dwukrotność stwierdzenia naruszenia/ stopień szkodliwości czynu oraz stopień zawinienia/ rażące niedbalstwo/, które należało uznać za znaczne. Wobec powyższego wymierzona powodowi karę pieniężną w wysokości 69 800 zł, stanowiącą 10,3532% przychodu osiągniętego przez powoda w roku 2008 z działalności koncesjonowanej polegającej na obrocie paliwami ciekłymi, w ocenie Sądu Apelacyjnego należy uznać za odpowiednią. Co istotne tak wymierzona kara w należyty sposób spełni również swoją funkcję prewencyjną i wychowawczą.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny uznając apelację za bezzasadną, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu (art. 98 k.p.c.), obciążając nimi w całości stronę przegrywającą – skarżącego. Wysokość kosztów ustalono stosownie do dyspozycji § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 14 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 Nr 163 poz.1349 ze zm.).